

Vai gaidāmas izmaiņas PVN piemērošanā finanšu sektoram? 2/22/20

PwC partnere un nodokļu nodaļas vadītāja
Ilze Rauza

PwC nodokļu nodaļas vecākā konsultante
Kristīne Skrastiņa

Ar Padomes 2006. gada 28. novembra direktīvu 2006/112/EK par kopējo PVN sistēmu noteiktā PVN piemērošanas kārtība finanšu un apdrošināšanas ("FA") sektorā, kura paredz PVN atbrīvojumu FA pakalpojumiem bez tiesībām atskaitīt priekšnodokli par iegādātajām precēm un pakalpojumiem šo darījumu nodrošināšanai, ir palikusi nemainīga kopš 1977. gada. Neatskaitāmais priekšnodoklis rada papildu izmaksas FA sektora dalībniekiem un arī to klientiem. No savas pieredzes varam teikt, ka finanšu sektorā attiecībā uz PVN piemērošanu pastāv juridiskā nenoteiktība un augstas administratīvās izmaksas saistībā ar PVN normu piemērošanu. Novecojušās pakalpojumu definīcijas apgrūtina finanšu tehnoloģiju (*FinTech*) uzņēmumiem gūt skaidru priekšstatu par PVN atbrīvojuma piemērošanu. Trūkst instrumentu neatskaitāmā priekšnodokļa sloga mazināšanai. Šajā rakstā – sīkāk par to, vai FA sektorā gaidāmas izmaiņas.

Kā ES sokas ar PVN sloga mazināšanu FA sektoram

Iepriekšējie mēģinājumi pārskatīt esošo PVN piemērošanas kārtību bija cietuši neveiksmi. 2007. gadā sagatavotā normatīvo aktu pakete (grozījumi PVN direktīvā un tās ieviešanas Regula) 2016. gadā tika noņemta no dienaskārtības, jo diskusijas par šo tēmu nebeidzās ar normatīvo aktu grozījumiem.

Līdz šim FA sektors PVN sloga mazināšanai izmantoja tādus instrumentus kā PVN grupu¹ un vēl līdz nesēnai pagātnei – neatkarīgu personu grupu.²

PVN grupas regulējums paredz vairākām cieši saistītām personām (Latvijā – vienā koncernā ietilpstošām kapitālsabiedrībām) veidot vienu PVN maksātāju, tādējādi ar nodokli neapliekot grupas dalībnieku savstarpējos darījumus. Neatkarīgas personu grupas regulējums paredzēja personām, kas sniedz neapliekamus vai ārpus PVN esošus darījumus, samazināt PVN izmaksas par iegādātajām precēm un pakalpojumiem, slēdzot vienošanos par savstarpēju pakalpojumu sniegšanu (izmaksu pārdali), kas netika aplikti ar PVN. Neatkarīga personu grupa kā daudz efektīvāks instruments salīdzinājumā ar PVN grupu tika plaši izmantots FA sektorā, un lielākā daļa dalībvalstu bija to ieviesušas. Sakarā ar Eiropas Savienības Tiesas 2017. gada 21. septembra spriedumiem (C-326/15 DNB Banka AS lietā un C-605/15 Aviva lietā) dalībvalstis bija spiestas grozīt savus normatīvos aktus, jo tiesa kategoriski noraidīja iespēju FA sektorā izmantot izmaksu pārdales līgumu. Arī Latvijā no 2019. gada 1. jūlija ir spēkā izmaiņas neatkarīgas personu grupas regulējumā, kuras izslēdz tās izmantošanu FA sektorā.

Šie notikumi lika Eiropas Komisijai atgriezties pie jautājuma par PVN sloga mazināšanu FA sektoram. 2019. gadā Eiropas Komisija pasūtīja pētījumu ārējam konsultantam, lai iegūtu informāciju, uz kuras pamata varētu veikt izmaiņas PVN piemērošanā FA sektorā. Konsultantu gala ziņojums tiek gaidīts šā gada septembrī.

Eiropas Komisija ir norādījusi, ka nenoteiktība, PVN normu interpretācijas atšķirības un nekoncekvence to piemērošanā rada pamatu nevajadzīgai nodokļu konkurencei un izkropļojumiem ne tikai ES ietvaros, bet arī ar trešajām valstīm.

Paredzēts, ka konsultantu pētījums apkopos daudz plašāku jautājumu loku, nekā tika skatīts iepriekšējos mēģinājumos veikt grozījumus FA sektorā. Pētījuma mērķis ir novērtēt esošās PVN sistēmas ietekmi uz FA sektoru dalībvalstu līmenī un ES kopumā, ņemot vērā nozares regulējuma vispārīgo attīstību, kā arī novērtēt iespējamo PVN grozījumu ietekmi. Turklāt paredzēts ne tikai analizēt izejošos darījumus, kā tas tika darīts iepriekš, bet arī meklēt risinājumus neatskaitāmā priekšnodokļa sloga mazināšanai.

Sagaidāms, ka pētījums ietvers ietekmes novērtējumu šādām iespējām un to kombinācijām:

1. Nozares atbrīvojuma tvērums (pakalpojumu definīcijas, to pārskatīšana, ņemot vērā FA sektora attīstību un jaunas pakalpojumu formas, inovatīvu pakalpojumu definīcijas ieviešana, ieteikumi atbrīvojuma pakalpojumu definīciju interpretējumam);
2. Atbrīvojuma FA sektoram, atsevišķiem finanšu sektora pakalpojumiem vai tikai finanšu sektoram izslēgšana, saglabājot atbrīvojumu apdrošināšanas sektoram (analizētas alternatīvas – samazinātās likmes vai pamatlikmes piemērošana atbrīvojuma vietā);
3. Izmaksu pārdales līguma piemērošana FA sektoram;
4. Izvēles iespēja aplikt FA pakalpojumus;
5. Fiksēta likme priekšnodokļa atskaitīšanai (kā izvēles vai obligāts nosacījums).

Turklāt Eiropas Komisija ir aicinājusi dalībvalstis izteikt savu vērtējumu esošajai situācijai un priekšlikumus izmaiņām, kā arī iesniegt informāciju, kas varētu palīdzēt veikt novērtējumu izmaiņu alternatīvām.

Ar interesi gaidīsim ziņojumu un turpmākās Eiropas Komisijas iniciatīvas sektora sakārtošanā un PVN sloga mazināšanā.

¹ PVN direktīvas 11. pants

² PVN direktīvas 132. panta pirmās daļas "f" apakšpunkts